

CONDOLAT

2022

Doktori Műhelytanulmányok

Szerkesztette • Bartkó Róbert

Doctoral Working Papers

Edited by • Bartkó Róbert

A kötet az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

Szerkesztette

Dr. habil. Bartkó Róbert PhD, habilitált egyetemi docens

Lektorok

Dr. habil. Bartkó Róbert PhD, habilitált egyetemi docens (SZE DF ÁJK Bűnügyi Tudományok Tanszék), Dr. Ferencz Jácint PhD tanszékvezető egyetemi docens (SZE DF ÁJK Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék), Dr. Ganczer Mónika PhD egyetemi docens, tudományos és nemzetközi dékánhelyettes (SZE DF ÁJK Nemzetközi és Európai Jogi Tanszék), Dr. Hatwagnerné Dr. Kovács Viktória PhD egyetemi adjunktus (SZE DF ÁJK Kereskedelmi és Agrárjogi Tanszék), Dr. Hulkó Gábor PhD, egyetemi docens (SZE DF ÁJK Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék), Dr. Kecskés Gábor PhD, egyetemi docens (SZE DF ÁJK Nemzetközi és Európai Jogi Tanszék), Dr. Kelemen Roland PhD, egyetemi adjunktus (SZE DF ÁJK Jogtörténeti Tanszék), Dr. Keserű Barna Arnold PhD, tanszékvezető egyetemi docens (SZE DF ÁJK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék), Dr. Knapp László PhD, egyetemi docens, oktatási ügyekért felelős dékánhelyettes (SZE DF ÁJK Nemzetközi és Európai Jogi Tanszék), Dr. habil. Szoboszlai-Kiss Katalin PhD, egyetemi docens (SZE DF ÁJK Jogelméleti Tanszék)

© A tanulmányok szerzői, 2022
Szerkesztés © Bartkó Róbert, 2022

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítást, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

www.gondolatkiado.hu
facebook.com/gondolat

A kiadásért felel Bácskai István
Szöveggondozó Gál Mihály
A kötetet tervezte Lipót Éva

ISSN 2064-1788

Tartalom • Table of Contents

Előszó	9
ADSIZ, MELEK United States & Turkey: The S-400 Crisis	11
ALBERT ANDRÁS A vallásszabadság és a vallási tolerancia a 16–17. századi királyi magyarországon (1568–1691)	21
ANTAL ORSOLYA Az alternatív jogvitarendezés fajtái, annak uniós és hazai jogi szabályozása	51
ANTAL PÉTER A tulajdon fogalmának eszmetörténeti változásai	65
BORS SZILVIA Az okozati összefüggés jelentősége a munkajogi sérelemdíj alkalmazásánál	75
BÓKA ZSOLT Egyházjog az Új Emberben (1945–1948)	86
KOVÁCS EDIT A pandémia hatása a hazai foglalkoztatáspolitikára a kormányzati szakpolitika tükrében. A foglalkoztatáspolitikai céljának és eszközrendszerének változásai	104
KOZÁK BETTINA Az Európai Unió közigazgatási joga. Különös tekintettel a törvényesség és a hatékonyság elvére	119
PAIZS MELINDA ADRIENN ADalékok az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi lxxviii. tv. genezisére – különös tekintettel az ügyvédi pro bono tevékenységre	135

SOMOGYI CSILLA A sértetti jogok megjelenése az eub ítélkezési gyakorlatában	146
SOMOGYI ENIKŐ Irány az e-parlament! A törvényalkotás parlamenti informatikai rendszere (ParLex)	162
SPINDLER ZSOLT Towards a legally binding instrument on armed conflict resolution	171
STIPKOVITS TAMÁS ISTVÁN Start up: innovatív, de nem KKV? A nagy növekedési potenciállal rendelkező, kisméretű, innovatív vállalkozások fogalmi meghatározása	197
SZILÁGYINÉ HEINRICH ANDREA Rendészeti szervek működése az ókeresztény mártíraktákban	209
TAJTI ENIKŐ A birtokvédelmi eljárás a közigazgatásban	227
THORIQ BAHRI, MOHAMMAD Understanding the Pattern of International Migration Challenges In Human Rights Protection	236
YASIN, TOKAT Are internet regulation and freedom of speech at odds? How can the balkanization of the internet affect users' freedoms on the internet?	254

Előszó

A győri Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolája több mint két évtizede rendezi meg éves konferenciáját. A tudományos találkozó nemcsak az ország doktori iskoláit képviselő doktoranduszok seregszemléje, de kiváló lehetőséget is biztosít a kapcsolatteremtésre, az új tudományos gondolatok megosztására.

A hagyományokat követve, 2021. december 10-én „A jogtudomány sajátosságai 2021 – A hagyomány szerepe a tudomány művelésében: Szladits Károly 150” cím alatt került sor a soron következő tudományos konferencia megtartására.

A pandémia ellenére jelentős számban regisztráltak a kollégák a konferenciára, előadásaikkal szinte valamennyi, az állam- és jogtudományokhoz tartozó tudományterület képviseltette magát. Büszkék vagyunk arra, hogy a konferencia töretlen népszerűséget élvez, melyet erősít, hogy valamennyi regisztrált előadó előtt nyitva áll a lehetőség, hogy gondolatait publikálja is.

Jelen kötet – illeszkedve a Doktori Iskola kiadványainak sorába – ezen elkészült, lektorált tanulmányokat tartalmazza. Bízunk benne, hogy a tanulmánykötet nemcsak az abban publikáló doktoranduszok számára nyújt majd segítséget tudományos fejlődésükben, de haszonnal forgatja majd a szakma és minden érdeklődő is.

A Doktori Iskola egyben köszönetet mond az Igazságügyi Minisztériumnak, hogy támogatta jelen tanulmánykötet megjelenését, mely „az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai” keretében került kiadásra.

Győr, 2022. június

Dr. habil. Bartkó Róbert PhD. LL.M.
szerkesztő
habilitált egyetemi docens
A Doktori Iskola Titkára

13. OSZTOVITS ANDRÁS (szerk.): *Nagykommentár az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződésekhöz*. 2013, Wolters Kluwer Kiadó, Budapest.
14. TORMA ANDRÁS: Hét tézis az EU és a tagállamok közigazgatása közötti kapcsolatáról. *Sectio Juridica et Politica*, 2011/2. szám.
15. TORMA ANDRÁS: Az Európai közigazgatási Térségről – magyar szemmel. *Miskolci Jogi Szemle*, 6. évf. 2011 különszám.
16. VARGA Zs. ANDRÁS: A közigazgatási hatósági eljárási törvény újraszabályozása az európai közigazgatási modell-szabályok tükrében. GERENCSÉR BALÁZS – BERKES LILLA – VARGA Zs. ANDRÁS (szerk.): *A hazai és az uniós közigazgatási eljárásjog aktuális kérdései – Current Issues of the National and EU Administrative Procedures (the REUAL Model Rules)*. 2015, Pázmány Press Kiadó.
17. ZILLER, JACQUES: Les concepts d'administration directe, d'administration indirecte et de co-administration et les fondements du droit administratif européen. In AUBY, JEAN-BERNARD – DUTHEIL DE LA ROCHÈRE, JACQUELINE (eds.): *Droit administratif européen*. 2007, Bruylant, Bruxelles.

Felhasznált jogforrások

1. Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés
2. Európai Unióról Szóló Szerződés
3. Európai Unió Alapjogi Chartája

Internetes munkák, egyéb források

1. A bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak – Az Unión belüli jogállamiság további erősítése – Az aktuális helyzet és a lehetséges további lépések, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0163&from=HU>, 2019. december 27.
Európai Ombudsman: A helyes hivatali magatartás európai kódexe, <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/6f34b389-82be-11e5-b8b7-01aa75ed71a1/language-hu/format-PDF/source-search>, 2019. december 27.
2. Jelentés a Bizottságnak szóló ajánlásokkal az Európai Unió közigazgatási eljárásáról szóló jogszabályról (2012/2024(INI)), <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2012-0369+0+DOC+XML+V0//HU#title2>, 2019. december 29.
3. Az Európai Parlament 2016. június 9-i állásfoglalása a nyitott, hatékony és független európai uniós igazgatásról (2016/2610(RSP)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0279_HU.html?redirect#title2, 2019. december.

ADalékok az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. tv. genezisére

– különös tekintettel az ügyvédi pro bono tevékenységre

Paizs Melinda Adrienn

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

I. BEVEZETÉS

Dolgozatomban a jogásztársadalom szerkezetének egy szegmensébe szeretnék rövid bepillantást adni. Először az ügyvédtörvény megalkotásának folyamatát tekintem át, majd a fókuszomat a törvény megalkotásának folyamatából igyekeztem a problematikusabb kérdésekre helyezni. Így például a jogtanácsosok integrálására és a pro bono szabályozásújának hiányára.

Az Európai Unióban alapvetően tagállami hatáskör az ügyvédi hivatással összefüggő jogalkotás. Az ügyvédekre vonatkozó hatályos magyar szabályozást a 2017. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: ügyvédi törvény) tartalmazza, mely pontosan meghatározza az ügyvédi tevékenység körét. A fókuszom a törvény megalkotásának tekintetében a jogtanácsosok ügyvédi kamarákba való integrálásába került, hiszen ez az egyik, ha nem a legfontosabb szerkezeti változás volt, ami a szabályozás bevezetésével életbe lépett. Illetve kitérek a képviselők aggályaira az összeférhetlenséget szabályozó paragrafusokkal kapcsolatban, továbbá az ingyenes jogi munka szabályozására is.

2. A TÖRVÉNY

2.1. A törvény kontextusa röviden

2015 októberében ötpárti konszenzussal fogadták el az ügyvédtörvény módosítását. Egy évvel később a Magyar Ügyvédi Kamara elnöksége 2016. november 14-i ülésén tárgyalta meg az ezt megelőzően az Igazságügyi Minisztérium honlapján nyilvánosságra hozott, a törvény előkészítéséhez kapcsolódó téziseket. Az elnök által összegzett állásfoglalásukat 2016. november 25-én eljuttatták az Igazságügyi Minisztérium illetékeseihez. A MÜK a törvény szükségességével egyetértett, hiszen az utóbbi közel két évtizedben lezajlott társadalmi és gazdasági változások

szerintük is felvetették annak szükségességét, hogy az ügyvédi tevékenység működését rendező jogszabály jelentősen módosuljon, amit még 1997. július 25-én nyújtottak be a Parlamentnek.¹

Ezenfelül a kontextushoz hozzátartozik, hogy az ügyvédség intézményi működését biztosító jogi kereteinek újradefiniálása beilleszthető egy jogalkotási folyamatba. Az ügyvédtörvényt megelőző években a jogalkotó kiemelt figyelmet fordított az igazságügyhöz kapcsolódó törvények 21. századi kihívásokhoz való igazítására.²

A Polgári Törvénykönyv³ és a Büntető Törvénykönyv⁴ is újraalkotásra került. Az eljárási jogi törvények közül a polgári perrendtartásról szóló, valamint a közgazgatási perrendtartásról szóló törvények tervezeteit már tárgyalta az Országgyűlés, mikor az ügyvéd törvény tervezete készült, és az új büntetőeljárásról szóló törvény szakmai és társadalmi egyeztetése lezajlott.⁵

A 2017. május 5-i ülésen,⁶ a törvényjavaslat általános vitáján Völner Pál igazságügyi minisztériumi államtitkár hangsúlyozta expozéjában, hogy miért szükséges egy új ügyvédtörvény megalkotása. A társadalmi változások mellett arra is kitért, hogy „A kormány igazságügyi politikájának célja, hogy a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatásba vetett közbizalom erősödjön. (...) Legfontosabb újítása, hogy változtat a jogi képviseletre és az okirati ellenjegyzésre jogosultak körén” – tulajdonképpen tehát integrálják az Ügyvédi Kamarába a jogtanácsosokat is.⁷

Itt, az intézményi bizalomnál szeretnék egy kis kitekintést tenni. A Magyar Ifjúság 2016-os adatai alapján készült 1. táblázatban a 15–29 évesek körében végzett reprezentatív adatfelvétel adatai láthatóak az intézményi bizalom vonatkozásában. 1–5-ig terjedő Likert-skálán kellett értékelniük, hogy mennyire bíznak az adott intézményben, ahol az 1 az egyáltalán nem, az 5 pedig a teljes mértékben. Az itt adott válaszok átlaga látható a táblázatban, az értékek között pedig nem volt olyan, ami elérte volna a 3-as átlagértéket. Ez is azt mutatja, hogy nem túl erős a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatásba vetett bizalma a fiataloknak (bár a politikusokba, kormányba és országgyűlésbe vetett bizalmuk még rosszabb), ami valóban indokolhatja a javítására irányuló törvényalkotói szándékot.

¹ Ügyvédforum: MÜK álláspont az Ügyvédi törvény IM-téziseiről. 2016. 11. 25.

² Vízkelety Mariann beszéde a Magyar Jogász Egylet 38. Jogász Vándorgyűlésén.

³ 2016-ban elfogadták a Ptk módosításáról szóló (T/10528. számú) törvényjavaslatot.

⁴ 2013-ban lépett hatályba.

⁵ Az ügyészség változó szerepe az új büntetőeljárásban. 2018.

⁶ Országgyűlési Napló, 2017. május 5. péntek (220. szám).

⁷ Országgyűlési Napló, 2017. 220. szám: 35 492. pp.

1. táblázat. Intézményi bizalom – mean (Mennyire bízik ön...?)¹

12	a politikusokban	2,17	6	az Alkotmánybíróságban	2,75
11	a bankokban, biztosítóknak	2,42	5	a köztársasági elnökben	2,75
10	a kormányban	2,43	4	a bíróságokban	2,80
9	az Országgyűlésben	2,52	3	a rendőrségben	2,88
8	az egyházakban általában	2,59	2	a település (kerület) polgármesterében	2,87
7	a civil szervezetekben	2,73	1	a honvédségben	2,96

¹ Saját szerkesztés a Magyar Ifjúság 2016 adatai alapján.

2.2. Felszólalások

Az általános vitára 2017. május 5-én került sor. Gulyás Gergely (fideszes képviselő kezdte a felszólalásokat) áttekintette a törvényjavaslat megalkotásának indokait és jelentőségét. Hangsúlyozta, hogy ötpárti konszenzussal fogadták el az ügyvédi törvény módosítását, és reméli, hogy az Országgyűlés valamennyi frakciójának támogatásával fogadhatja el a törvényt.⁸

A felszólalásból kiderül, hogy az ellenzéki pártok is fontosnak és megalapozottnak tartják a törvényt, viszont több aggályuk is van. Volt, aki arról számolt be, hogy tapasztalatai alapján a jogtanácsosok integrálásával a jogásztársadalom jelentős része nem ért egyet. Mások a megyei kamarák elnökeinek nagyobb bevonását szorgalmazták, illetve hangsúlyozták annak szükségességét, hogy újragondolják az országgyűlési képviselők ügyvédi tevékenységgel való összeférhetetlenségét.

Gyüre Csaba, a Jobbik képviselője az ügyvédek számát firtatja: bár nemzetközi vonatkozásban nem fedik le egymást a pontos kategóriák, így nem tökéletesen összehasonlíthatók az országok, de Magyarországon 13 ezer ügyvédből nem egész 11 ezer aktív. Ennek a számadatnak a tekintetében az európai átlag alatt vagyunk. Ezzel az új ügyvédi generációk születését támogató passzusokat hiányolja.⁹

Ahogy országgyűlési felszólalásában Gyüre Csaba is említette, a Magyar Ügyvédi Kamara adatai alapján 2017-ben a hazai ügyvédség létszámát 13 ezer főre becsülték.¹⁰

Nagyon különbözik ugyan a 100 ezer főre jutó ügyvédek száma Európán belül is: Luxembourgnban ez a szám 487, Olaszországban 388, Írországnban 270, Németországban 199, Franciaországban pedig 100 fő volt 2018-ban.¹¹ A CEPEJ¹² adatai

⁸ Országgyűlési Napló, 2017. 220. szám: 35 504. pp.

⁹ Országgyűlési Napló, 2017. 220. szám: 35 519–35 520. pp.

¹⁰ Info jegyzet: Ügyvédi tevékenység, 2017: 3. pp.

¹¹ European Judicial System – Data Tables. Version 2020.1.

¹² Council of Europe European Commission for the efficiency of justice

alapján viszont az sem figyelmen kívül hagyható, hogy a különböző országok eltérő szabályozása alatt nem pontosan ugyan azt értjük ügyvéden, így az összehasonlításuk sem lehet teljesen meghízható.¹³

2. táblázat. Ügyvédek száma Magyarországon²

	ügyvédek száma /100 000 fő	ügyvédek száma
2018	132	12 715
2016	114	11 191
2014	131	13 000
2012	131	13 000
2010	121	12 099

² Saját szerkesztés a CEJEP adatai alapján.

Az ügyvédek nemi megoszlása csak a 2018-as adatok térnek ki. Ekkora 7035 férfi és 5680 női ügyvéd volt az országban, ami 55,3% és 44,7%-os arányt jelent a férfiak javára. Utasi Ágnes 2015-ös adatfelvételében hasonlóak voltak az arányok: 53,2% és 45,4%.

Az összeférhetetlenség tekintetében túl tágnak találták azoknak a tevékenységeknek a körét, amit ügyvéd elláthat, hiszen bár általában nem reális, de a szabályozás szerint ügyvédek egy részvénytársaságban igazgatói pozíciót tölthetnek be.

Június 12-én került sor az ügyvédi tevékenységről szóló előterjesztéshez benyújtott bizottsági jelentések és az összegző módosító javaslat vitájára.¹⁴ A vitában elsőként a törvényalkotási bizottság álláspontjának, valamint a megfogalmazódott kisebbségi vélemény ismertetésére került sor.

Répássy Róbert, a törvényalkotási bizottság előadója az összeférhetetlenség polgármesterekre és tisztviselőkre való érvényre jutását emelte ki. A jogtanácsos, illetve a jogi előadó munkáltatójának a kamarai tagfelvétel, nyilvántartásba vétel feltételeként arról kell nyilatkozatot tennie, hogy az ügyvédi tevékenység gyakorlásának feltételei és az elektronikus ügyintézéshez szükséges feltételek biztosítottak.¹⁵

A Jobbik felszólalója hangsúlyozta, hogy már az általános vitán is jelezték, hogy az összeférhetetlenség tekintetében túl tág azoknak a tevékenységeknek a köre, amiket ügyvéd elláthat. A Jobbik ezt úgy értékelte, mint egy újabb, személyre szabott jogalkotást, hiszen bár általában nem reális, de a szabályozás szerint ügyvédek egy részvénytársaságban igazgatói pozíciót tölthet be.¹⁶

¹³ Info jegyzet: Ügyvédi tevékenység, 2017: 3. pp.

¹⁴ T/15371

¹⁵ Országgyűlési Napló, 2017. 223. szám: 37 620. pp.

¹⁶ Országgyűlési Napló, 2017. 223. szám: 37 621. pp.

Völner Pál azzal indokolta ezt a kitélt a jogszabályban, hogy szerencsés, ha egy alapítványnak vagy egyesületnek lehet ügyvéd a vezetője, hiszen a civil szféra megkívánja azt a jogi szaktudást.¹⁷

3. táblázat. Az ügyvédi vállalkozásán kívül hány vállalkozásban rendelkezik teljes vagy résztulajdonnal?³

	Frequency	Érvényes százalék	Göngyölt százalék
0	743	72,6%	72,6%
1	173	16,9%	89,5%
2	68	6,6%	96,1%
3	25	2,4%	98,5%
4	9	0,9%	99,4%
5	6	0,6%	100%
Összesen	1024	100%	
Missing	NV	52	
Összesen	1076		

³ Saját szerkesztés U. Á. adatai alapján.

Az adatokból azonban az látszik (3. táblázat), hogy a válaszadók 27,4%-ának van bevállaltan legalább egy vállalkozásban tulajdonjoga az ügyvédi vállalkozásán kívül. Ez alátámaszthatja a törvényben az összeférhetetlenségre vonatkozó paragrafusokat.

2.3. Hatálybalépés

Ezután a törvényalkotási bizottság az összegző módosító javaslatát 129 igen,¹⁸ 3 nem és 61 tartózkodó szavazattal elfogadta az Országgyűlés, majd a zárószavazáson a T/15371/19. számú egységes javaslatot 130 igen, 3 nem és 61 tartózkodó szavazattal tartózkodás mellett fogadta el az 1998-as ügyvédi törvényt felváltó, 2018. január 1-jével hatályba lépő ügyvéd törvényt.¹⁹

Áder János, Magyarország köztársasági elnöke 2017. november 10-i keltezésű levélben értesítette az Országgyűlést és annak elnökét, Kövér Lászlót, hogy aláírta a törvényt, és elrendelte annak kihirdetését.²⁰

¹⁷ Országgyűlési Napló, 2017. 223. szám: 37 623. pp.

¹⁸ T/15371/16.

¹⁹ Országgyűlési napló, 2014-2018. országgyűlési ciklus: 37 694. pp.

²⁰ Magyar Közlöny 2017. év 182. száma.

2.4. Sajtóvisszhang

Gulyás a felszólalásokban hivatkozott rá, hogy az ügyvédtörvény viták keresztüzzébe került, azonban valójában csak kritikával fogadható el. Számos jogi portál beszámolt a változásról, de ezek inkább csak számadások, mint valós sajtóreakció.²¹ Baranyi²² foglalkozott a törvényből fakadó informatikai kihívásokkal és lehetőségekkel, illetve a szélsőjobb oldali sajtóban tárgyalták még aktívan. Korábban már közzétettek a tüzfalcsoport.logstar.hu oldalon egy általuk tényfeltárónak titulált cikksorozatot *Hogyan szövi be Soros hálója az igazságszolgáltatást?* címmel.²³ A Fidelitas firtatta, hogy miért a Helsinki Bizottságot kérték föl a szakmai konzultációra az ügyvédi kamara vezetői, és annak lehetőségét firtatták, hogy kell-e majd a független MÜK-nek a szervezet liberális politikájához alkalmazkodni; hiszen – mint fogalmaztak – elfogadhatatlannak tartják, hogy „Soros György által pénzelt (...) bevándorláspárti jogászkommuna” egyre közelebbi viszonyban van a MÜK-vel.²⁴ Erdemi javaslatot azonban ők sem tettek a törvényalkotás folyamatára és szabályozásaira vonatkozóan.

A törvényre vonatkozó online sajtóbejegyzések a Bánáti és Baranyi²⁵ szerkesztésében megjelenő, az ügyvédi tevékenységről szóló törvényt magyarázó nagykomentár megjelenése után szaporodtak meg.²⁶

3. KITEKINTÉS AZ ÜGYVÉD PRO BONO TEVÉKENYSÉG NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁSÁRA

Országoként változik, hogy a pro bono tevékenységet milyen szabályozások érintik. Ahhoz, hogy a magyarországi helyzetet megértsük, érdemes néhány eklatáns példával a külföldi szabályozásokra kitekinteni.

Dél-Koreában például a demokráciára való átállás és a jogi oktatási rendszer 2009-es reformja óta a pro bono kultúra is átalakult. Minden ügyvédnek jogszabályi előírás évente legalább 30 óra pro bono munkát végeznie a rászoruló lakosság

²¹ Például jogiportal.hu: <http://jogiportal.hu/index.php?id=4zpohxrm81542fe4&state=20171110&menu=view>

²² BARANYI 2017: i. m. 87–91.

²³ <https://tuzfalcsoport.blogstar.hu/2017/04/24/hogyan-szovi-be-soros-haloja-a-magyar-igazsagszolgáltatata-1-resz-/37515/>

²⁴ <https://fidelitas.hu/hirek/2017/05/01/korpa-koze-keveredtek-az-ugyvedi-kamarak>

²⁵ BÁNÁTI–BARANYI (szerk.): *Nagykommentár az ügyvédi törvényhez*. 2021, Wolter Kluwer.

²⁶ Például a jogaszvilag.hu-n néhány hónap alatt számos cikk is született. <https://jogaszvilag.hu/cimke/uttv/>; <https://jogaszvilag.hu/cimke/dr-baranyi-bertold/>

felé, amennyiben valamilyen jól alátámasztott okból kifolyólag erre nincs lehetősége, a nem ledolgozott órák után fizetési kötelezettsége keletkezik.²⁷

Az Amerikai Ügyvédi Kamara szakmai magatartási szabálya kimondja, hogy „[minden] ügyvédnek szakmai felelőssége, hogy jogi szolgáltatásokat nyújtson azoknak, akik nem tudnak fizetni. Egy ügyvédnek törekednie kell arra, hogy évente legalább 50 óra pro bono közjogi szolgáltatást nyújtson.” E kötelezettség teljesítése érdekében az ügyvédek közvetlenül vagy szervezeteken keresztül is nyújthatnak jogi szolgáltatásokat azoknak, akik rászorulnak, és egyébként nem tudnának megfizetni ügyvédet.²⁸

Utóbbi szabályzás sokakban váltott ki felháborodást, morális vagy filozófiai kifogásuk volt az ellen, hogy a pro bono kötelezővé váljon. Az egyik hozzászóló úgy fogalmazott: „Tudod, amikor a jótékonykodás kötelezővé válik, az megszűnik jótékonykodásnak lenni, hanem inkább adó lesz.”²⁹

Hasonlóan az előbbi példához, New Yorkban a joghallgatóknak is van kötelezettségük ingyenes munkaórák formájában. Ahhoz, hogy ügyvédi képeztést szerezzenek, a joghallgatóknak legalább 50 óra pro bono munkát kell vállalniuk.³⁰ Ezzel szemben Csehországban³¹ és Lengyelországban³² vannak ugyan a tevékenységet szabályozó jogszabályok, de nincsenek kötelezően előírt pro bono munkaórák.

Számos helyen hiányzik a konszenzus a jogszabályalkotók között is, így például a Dán Ügyvédi Tanács vitatkozik a jogi segítségnyújtás jövőjéről, vannak, akik szerint jogklinikai tevékenységekre kell korlátozódnia, mások szerint az USA-ból ismert típusú pro bono tevékenységek felé kellene mozdulni.³³

A számos álláspont ellenére a nemzetközi szinten a legtöbben azzal értenek egyet, hogy a pro bono munkának értékes és fontos szerepe van az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosításában. Mivel erre most nagyobb szükség van, mint valaha, nem kötelezővé kell tenni, de nem is szabad figyelmen kívül hagyni a kérdést, hanem a pro bono iránti elkötelezettséget ösztönözni kell az ügyvédi irodákban, különösen azoknál, amelyek képesek vállalni a terhet. A másik alternatíva, ami felmerült a diskurzusban, hogy ha pro bono ügyeket használnak fiatal joghallgatók oktatására és tapasztalatszerzésére, olyan ügyvédeké formálhatják őket, akik karrierjük során automatikusan vállalják a jótékonyági munkát

Magyarországon bár előír kötelező szakmai továbbképzést a törvény, amelynek a megszervezése, lebonyolítása, engedélyezése és ellenőrzése a 161. § értelmében

²⁷ Latham & Witkins: Pro Bono Practices and Opportunities in South Korea.

²⁸ RHODE 1999: i. m. 2415.

²⁹ SARGET 2011: i. m.

³⁰ In ABA (American Bar Association) Policy

³¹ LATHAM–WATKINS 2010: i. m. 2–4.

³² LATHAM–WATKINS 2010: i. m. 2–3.

³³ LATHAM–WATKINS 2010: i. m. 169.

a területi kamara feladatkörét képezi, az ingyenes jogi tevékenységről egy megengedő kijelentést tesz.

A törvényjavaslat a részletes indoklás leszögezi, hogy az ügyvéd is végezhet bármilyen munkavégzési tevékenységgel járó tevékenységet ingyenesen. Az öszszeférhetetlenségre vonatkozó részben fejti ki: „Az ellenérték fejében feltétel azért szükséges, mert ennek hiányában az ügyvéd gyakorlatilag el lenne tiltva minden, a társadalom, a közösség tagjaként végzett tevékenységtől, így pl. attól is, hogy ingyenes karitatív tevékenységet végezzen, sőt még attól is, hogy a gyermeke iskolájának udvarán fákat ültessen a szabadidejében” – tehát nem konkrétan jogsegély-tevékenységről van szó, hanem általánosságban ingyenes munkáról, típustól függetlenül. Ezenfelül nem támogatja azt, pusztán nem tiltja.³⁴

Azonban az adatokból azt láthatjuk, hogy a pro bono teljes szabályozatlansága ellenére is vannak, akik rendszeresen végzik ezt a tevékenységet. A 4. táblázatból láthatjuk azt, hogy bár a törvényben nem került rögzítésre kötelező pro bono tevékenység végzése, a válaszadó ügyvédek mindössze 2%-a válaszolta azt, hogy még sohasem dolgozott ellenszolgáltatás nélkül. Azonban rendszeresen alig több mint egynegyedük végez ilyen munkát.

4. táblázat. Előfordult-e, hogy ellenszolgáltatás nélkül vállalt ügyet?⁴

		Elemiszám	Érvényes százalék	Göngyölt százalék
	nem	21	2%	2%
	igen, egyszer	29	2,7%	4,7%
	többször	730	68,4%	73%
	rendszeresen	288	27%	100%
	Összesen	1068	100%	
Missing	NV	8		
Összesen		1076		

⁴ Saját szerkesztés U. Á. adatai alapján.

Bár nemzetközi szinten azt láthatjuk, hogy a pro bono valamilyen típusú szabályozása megjelenik, itthon azonban nem ez vált kötelezővé, hanem a kötelezően elvégzendő kreditalapú képzés, amit a megyei kamaráknak kell megszervezniük. Ennek bevezetésének a hasznossága azonban megkérdőjelezhető, hiszen az elemzett mintában szereplő ügyvédekről az mondható el, hogy 77,8%-ukkal szembe mindössze 22,2% volt az, aki nem vett részt szakmai továbbképzésen a kötelező továbbképzések törvénybe iktatása előtt. Bár, ha ezt a kérdést megnézzük életkori bontásban, akkor azt láthatjuk (5. táblázat), hogy az idősek nagyobb arányban

³⁴ A törvényjavaslat részletes magyarázata 23–24. § 14. pp.

vettek részt önszántukból továbbképzéseken (szig.: 0,00), ez mégsem jelenti azt, hogy a fiatalok nem képzik magukat, nem frissítik a tudásukat, például újonnan megjelenő szakkönyvekből.

5. táblázat. A jogi diploma megszerzése óta részt vett-e valamilyen szakmai továbbképzésen? Korcsoportok. Crosstabulation (N = 1076)⁵

	Korcsoportok					Összesen
	X-35 éves	36-45 éves	46-55 éves	56-65 éves	66-X éves	
igen	13,4%	30,5%	21,9%	26,1%	8,1%	100%
nem	21,1%	35,1%	25,4%	12,7%	5,7%	100%
Összesen	15,1%	31,5%	22,7%	23,2%	7,6%	100%

⁵ Saját szerkesztés U. Á. adatai alapján.

A fenti két táblázat alapján fontos lenne mérlegelni, hogy valóban a képzéseken való részvétel az, ami igazán igényli az ösztönzést jogszabályok által, illetve ha igen, akkor érdemes lehet a korosztályi különbségek okainak feltárása.

4. BEFEJEZÉS

Befejezésül elmondható, hogy bár a törvényalkotási folyamatra megfelelő előkészület után került sor, mégsem szabályoztak minden szükséges területet. Bár az ingyenes tevékenységek feltételezhetően részben a közjóra irányulnak, biztosan mégsem tudhatjuk, hogy valójában mekkora arány irányul erre, és semmilyen előzetes felmérés nem készült ennek feltárására. Az intézményi bizalom javítására irányuló szándék indokolt, de hatásvizsgálat hiányában sikeressége nem tudható.

A jogszabály előnyére írható azonban, hogy megkísérli elérni, hogy az ügyvédek élethosszig képezzék magukat, azonban ennek hatékonyságáról még szintén nem tudhatunk semmit, mert hatásvizsgálat nem készült. Annak, hogy az ügyvédi kamarákba integrálták a jogtanácsosokat, szintén nincsen visszacsatolása. Nem tudni, hogy csökkentek vagy csak átcsoportosultak az adminisztratív terhek.

A jogszabályalkotás tehát szükséges volt, az orvosolni kívánt problémákat felmérték, a kivitelezésről viszont nem jelenthető ki egyértelműen, hogy megfelelő. Mindenképpen szükséges lenne hatástanulmányt készíteni.

IRODALOM

1. AMELIA, SARGENT: *Mandatory Pro Bono: Pros and Cons*. 2011. 04. 22. <https://www.lexisnexis.com/legalnewsroom/lexis-hub/b/career-news-and-trends/posts/mandatory-pro-bono-a-good-idea>, 2022. 01. 10.
2. BARANYI BERTOLD: Az ügyvédi tevékenységről szóló törvényből fakadó informatikai kihívások és lehetőségek. *E-közigazgatás*, 2017, 87–91. https://kozszo.org.hu/dokumentumok/UMK_2017/3/09_Ugyvedei_tevekenysege.pdf, 2022. 01. 11.
3. DEBORAH L, RHODE.: Cultures of Commitment: Pro Bono for Lawyers and Law Students. *Fordham Law Review*, 67, 1999/5. szám, 2415–2448. <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/flr67&div=82&id=&page=>, 2022. 01. 11.
4. DRASKOVICH EDINA: Ügyvédi tevékenység. *Infojegyzet*, 2017/28. (közélet: Info-szolg. 2017. 04. 28.) https://www.parlament.hu/documents/10181/1202209/Infojegyzet_2017_28_ugyvedei_tevekenysege.pdf/492f9a44-fc62-487d-9437-45656c2bb518, 2022. 01. 11.
5. LATHAM–WITKINS: A Survey of Pro Bono Practices and Opportunities in 84 Jurisdictions. Pro Bono Institute, 2016. <https://www.lw.com/admin/Upload/Documents/Global%20Pro%20Bono%20Survey/A-Survey-of-Pro-Bono-Practices-and-Opportunities.pdf>, 2022. 01. 30.
6. LATHAM–WITKINS: Pro Bono Practices and Opportunities in the Czech Republic. Pro Bono Institute, 2010. <http://www.probonoinst.org/wpps/wp-content/uploads/czech-republic.pdf>, 2022. 01. 10.
7. LATHAM–WITKINS: Pro Bono Practices and Opportunities in South Korea. Pro Bono Institute, 2019. <https://www.lw.com/admin/Upload/Documents/Global%20Pro%20Bono%20Survey/pro-bono-in-south-korea-2.pdf>, 2022. 01. 10.
8. LATHAM–WITKINS: Pro Bono Practices and Opportunities in Poland. Pro Bono Institute, 2019. <https://www.lw.com/admin/Upload/Documents/Global%20Pro%20Bono%20Survey/pro-bono-in-poland-3.pdf>, 2022. 01. 10.
9. Országgyűlési Napló, 2014–2018. országgyűlési ciklus. 2017. május 5. péntek (220. szám). <https://www.parlament.hu/documents/10181/56618/ny170505/efeb5636-4345-432d-8c7e-5f8b4d5d35d6>, 2022. 01. 11.
10. Országgyűlési Napló, 2014–2018. országgyűlési ciklus. 2017. június 12. hétfő (233. szám) <https://www.parlament.hu/documents/10181/56618/ny170612/6fad9dbd-97a2-4ccb-bcb7-6741c5ece826>, 2022. 01. 11.
11. Országgyűlési Napló, 2014–2018. országgyűlési ciklus. 2017. június 13. kedd (233. szám) <https://www.parlament.hu/documents/10181/56618/ny170613/9a9b2e1b-5a96-4be2-9570-cf536abfc6bb>, 2022. 01. 10.
12. Tájékoztató A 2017. október 30-i plenáris ülésnap főbb eseményeiről, 2017: <https://www.parlament.hu/documents/10181/1208490/20171030pt/61b0b4fd-1932-417a-83e6-aa8c492c79d4>, 2022. 01. 11.
13. 2017. évi LXXVIII. törvény az ügyvédi tevékenységről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700078.tv>, 2022. 01. 10.
14. 2012. évi C. törvény a Büntető törvénykönyvről. <https://njt.hu/jogszabaly/2012-100-00-00>, 2022. 01. 10.
15. T/15371/16. Összegző módosító javaslat. <https://www.parlament.hu/irom40/15371/15371-0016.pdf>, 2022. 01. 10.
16. T/15371. Ügyvédi tevékenységről szóló törvényjavaslat. <https://www.parlament.hu/irom40/15371/15371.pdf>, 2022. 01. 10.
17. T/10528. a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról. <https://www.parlament.hu/irom40/10528/10528.pdf>, 2022. 01. 10.
18. Ügyvédforum: MÜK álláspont az Ügyvédi törvény IM-téziseiről. 2016. 11. 25., <http://ugyvedforum.hu/cikkek/2016/11/muk-allaspon-torveny-im-teziseirol>, 2022. 01. 10.
19. ABA (American Bar Association) Policy. https://www.americanbar.org/groups/probono_public_service/policy/bar_pre_admission_pro_bono/, 2022. 01. 11.
20. European Judicial System – Data Tables. Version 2020. 1. https://public.tableau.com/app/profile/cepej/viz/CEPEJ-Explorerv2020_1_0EN/Tables, 2022. 01. 11.
21. Magyarország ügyészsége: Az ügyészség változó szerepe az új büntetőeljárásban. 2018. 07. 02., <http://ugyeszseg.hu/az-ugyesz-valtozo-szerepe-az-uj-buntetoeljarasban/>, 2022. 01. 11.
22. *Magyar Közlöny*, 2017. évi 182. szám: 29 661–29 746. <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk17182.pdf>, 2022. 01. 11.